

Plan wynikowy. Edukacja dla bezpieczeństwa. Szkoła ponadpodstawowa

Klasa 1

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
Dział I. Podstawy pierwszej pomocy				
1. O czym będziemy się uczyć na lekcjach Edukacji dla bezpieczeństwa – zasady bezpieczeństwa (kontrakt i zasady oceniania)	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne założenia programowe przedmiotu wypowiada się na temat swoich zainteresowań, oczekiwań wobec nauczyciela oraz proponowanych treści i metod pracy prawidłowo składa meldunek do rozpoczęcia lekcji 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i wskazuje elementy humanitarne w programie przedmiotu omawia zasady przynależności do organizacji SIM PCK określa, w jaki sposób dotrzeć do regulaminów interesujących go konkursów i zawodów sportowo-obronnych planuje swoją naukę zgodnie z wymaganiami 	<ul style="list-style-type: none"> ćwiczenia integracyjne dyskusja instruktaż praca z podręcznikiem praca indywidualna i w grupach
2. Organizacja pierwszej pomocy	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia działania wchodzące w zakres pierwszej pomocy wyjaśnia pojęcie „stan zagrożenia życia” oceniania własne możliwości 	<ul style="list-style-type: none"> podaje definicję, wymienia cele i zadania pierwszej pomocy określa, kiedy wezwać pomoc i w jaki sposób przekazać informacje 	<ul style="list-style-type: none"> dyskusja praca z tekstem burza mózgów logogryf

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		w kontekście zakresu pierwszej pomocy <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje potencjalne źródła zagrożenia w kontakcie z poszkodowanym • wskazuje sposób zabezpieczenia się przed zakażeniem w kontakcie z krwią i płynami ustrojowymi poszkodowanego • stosuje uniwersalne środki ochrony osobistej • podaje przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym, wodnym, w lasach • wzywa prawidłowo pomoc • wymienia nazwy służb ratunkowych i podaje ich numery alarmowe; • wymienia przedmioty, które powinny się znaleźć w apteczce pierwszej pomocy, np. domowej, samochodowej 	o zdarzeniu <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w miejscu zdarzenia • prezentuje sposoby zadbania o własne zdrowie w miejscu zdarzenia • opisuje przeznaczenie środków stanowiących wyposażenie apteczki pierwszej pomocy • uzasadnia znaczenie podejmowania działań z zakresu udzielania pierwszej pomocy przez świadka zdarzenia oraz przedstawia jego rolę • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć 	– reklama – rozwiązywanie problemów – praca w grupach
3. Kontrola funkcji życiowych	1	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia następstwa zaburzeń czynności układów narządów stanowiących „triadę przeżycia” • rozpoznaje osobę w stanie zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rolę układów oddychania, krążenia i nerwowego dla prawidłowego funkcjonowania organizmu • wyjaśnia rolę układu nerwowego, 	– dyskusja – pokaz z objaśnieniem – logogryf – ćwiczenia praktyczne

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		życia <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć • podaje przykład aplikacji na telefon komórkowy wspierającej udzielanie pierwszej pomocy 	układu krążenia i układu oddechowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub wystąpienia zagrożenia życia 	– praca w grupach
4. Utrata przytomności	1	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia przytomność poszkodowanego • ocenia czynność oddychania u osoby nieprzytomnej (trzema zmysłami, przez okres do 10 sekund) • udrażnia drogi oddechowe tzw. rękocyznem czoło–żuchwa • układa osobę nieprzytomną w pozycji bocznej ustalonej; • zapewnia osobie nieprzytomnej komfort termiczny • systematycznie ponawia ocenę 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia objawy utraty przytomności • omawia zasady postępowania z osobą nieprzytomną • wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć 	– praca z tekstem – drama – pokaz z objaśnieniem – ćwiczenia praktyczne – praca w grupach i w parach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		oddychania u osoby nieprzytomnej <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo wzywa pomoc 		
5. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa dorosłych	1	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia przytomność poszkodowanego • ocenia czynność oddychania u osoby nieprzytomnej (trzema zmysłami, przez okres do 10 sekund) • wykonuje podstawowe czynności resuscytacji krążeniowo-oddechowej • podaje przykłady zdarzeń, w których dochodzi do nagłego zatrzymania krążenia • wykonuje na fantomie uciski klatki piersiowej i sztuczne oddychanie samodzielnie oraz we współpracy z drugą osobą • przedstawia sytuacje, w których można prowadzić resuscytację z wyłącznym uciskaniem klatki piersiowej • przedstawia metody zapewnienia 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady postępowania z osobą nieprzytomną • wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia” • wymienia oznaki zatrzymania krążenia • opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych u osoby dorosłej • wymienia warunki i czynniki zapewniające resuscytację wysokiej jakości • omawia uniwersalny algorytm postępowania przy nagłym zatrzymaniu krążenia • opisuje zastosowanie automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) 	– dyskusja – pokaz z objaśnieniem – ćwiczenia praktyczne – praca indywidualna i w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych z użyciem AED • prawidłowo wzywa pomoc 	oraz wskazuje na jego znaczenie dla zwiększenia skuteczności akcji resuscytacyjnej <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych z użyciem aparatu AED 	
6. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa dzieci	1	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia przytomność poszkodowanego • ocenia czynność oddychania u osoby nieprzytomnej (trzema zmysłami, przez okres do 10 sekund) • wykonuje podstawowe czynności resuscytacji krążeniowo-oddechowej • podaje przykłady zdarzeń, w których dochodzi do nagłego zatrzymania krążenia • wykonuje na fantomie uciski klatki piersiowej i sztuczne oddychanie samodzielnie oraz we współpracy z drugą osobą 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady postępowania z osobą nieprzytomną • wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia” • wymienia oznaki zatrzymania krążenia • opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych • wymienia warunki i czynniki zapewniające resuscytację wysokiej jakości • omawia uniwersalny algorytm postępowania przy nagłym zatrzymaniu 	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja – pokaz z objaśnieniem – ćwiczenia praktyczne – praca indywidualna i w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuacje, w których można prowadzić resuscytację z wyłącznym uciskaniem klatki piersiowej • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć • przedstawia algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych z użyciem AED • prawidłowo wzywa pomoc 	krążenia <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zastosowanie automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) oraz wskazuje na jego znaczenie dla zwiększenia skuteczności akcji resuscytacyjnej • przedstawia algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych z użyciem aparatu AED 	
7. Zadzawienia	1	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje podstawowe czynności pierwszej pomocy w zadławieniu • wykonuje na fantomie tzw. rękoczynny ratunkowy w przypadku zadławienia • wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci • prawidłowo wzywa pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie i mechanizm zadławienia • omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia 	– dyskusja – pokaz z objaśnieniem – ćwiczenia praktyczne – praca w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
8. Rany, krwawienia i krwotoki	1	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje opatrunek uciskowy w obrębie kończyny wymienia przykłady zapobiegania urazom w sporcie, w domu, w pracy przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć prawidłowo wzywa pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zasady pierwszej pomocy w urazach kończyn opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w urazach 	<ul style="list-style-type: none"> burza mózgow pokaz z objaśnieniem ćwiczenia praktyczne praca w parach
9. Sposoby opatrywania ran	1	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny oraz opatrunek uciskowy wymienia przykłady zapobiegania urazom w sporcie, w domu, w pracy przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zasady pierwszej pomocy w urazach kończyn wymienia objawy związane z najczęstszymi obrażeniami narządu ruchu opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w urazach kończyn 	<ul style="list-style-type: none"> burza mózgow pokaz z objaśnieniem ćwiczenia praktyczne praca w parach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo wzywa pomoc 		
10. Uszkodzenia kości i stawów	1	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady unieruchomienia złamań kości długich i stawów (zasada Potta) • w sytuacjach symulowanych prawidłowo unieruchamia kończynę po urazie w zastanej pozycji • wykorzystuje dostępny sprzęt do unieruchomienia złamanej kończyny • wymienia sytuacje, w których może dojść do urazów kręgosłupa • wymienia przykłady zapobiegania urazom w sporcie, w domu, w pracy • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć • prawidłowo wzywa pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady unieruchomienia złamań kości długich i stawów (zasada Potta) • wyjaśnia zasady pierwszej pomocy w urazach kończyn • wymienia objawy związane z najczęstszymi obrażeniami narządu ruchu • opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w urazach kończyn • wyjaśnia cel doraźnego unieruchomienia kończyny (ograniczenie ruchu, zmniejszenie bólu, ograniczenie ryzyka pogłębienia urazu, umożliwienie bezpiecznego transportu) • opisuje przykłady powikłań wynikających z urazu kręgosłupa • przedstawia metody przenoszenia 	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja – praca z tekstem – prezentacja z elementami dramy – pokaz z objaśnieniem – ćwiczenia praktyczne – praca w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
			poszkodowanych z urazem kręgosłupa	
11. Oparzenia termiczne i chemiczne	1	<ul style="list-style-type: none"> demonstruje metodę chłodzenia w przypadku oparzenia kończyny wymienia przykłady zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć prawidłowo wzywa pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w oparzeniach wyjaśnia pojęcie „oparzenie”, wymienia przyczyny i rodzaje oparzeń omawia zasady postępowania w przypadku oparzenia termicznego 	<ul style="list-style-type: none"> – burza mózgów – praca z tekstem – mapa mentalna – prezentacja z elementami dramy – ćwiczenia praktyczne – praca w grupach
12. Podtopienia	1	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sytuacje, w jakich dochodzi do tonięcia, wyjaśnia zagrożenia związane 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, na czym polega udzielenie pierwszej pomocy osobie podtopionej 	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja – praca z tekstem

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		z wodą <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak zapobiegać tonięciu i wypadkom w akwenach wodnych • podaje przykłady zagrożeń w środowisku wodnym • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć • prawidłowo wzywa pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między podtopieniem a utonięciem • odtwarza etapy pomocy w podtopieniach, podejmuje w sytuacji symulowanej czynności pierwszej pomocy po wydobyciu poszkodowanego z wody (pozycja bezpieczna, zapobieganie zachłyśnięciu i wychłodzeniu) 	– prezentacja z elementami dramy – praca w grupach
13. Zatrucia	1	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega udzielenie pierwszej pomocy w zatruciach • w sytuacji symulowanej podejmuje prawidłowe działania wobec osoby podejrzanej o zatrucie • podaje przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym, w przestrzeniach podziemnych, w lasach 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zatrucie tlenkiem węgla (czadem), lekami lub środkami odurzającymi, wymienia ich objawy • opisuje zasady bezpieczeństwa w pomieszczeniach skażonych tlenkiem węgla lub innymi gazami toksycznymi 	– dyskusja – praca z tekstem – techniki kreatywne: rapowanie, wiersz, skecz, kalambury – drama – praca w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo wzywa pomoc 		
14. Pogryzienia, użądlenia, wstrząs	1	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym, w lasach • wymienia najważniejsze przyczyny wstrząsu • stosuje zasady postępowania przeciwwstrząsowego (ułożenie, ochrona przed wychłodzeniem, wsparcie psychiczne poszkodowanego) • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć • prawidłowo wzywa pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega udzielenie pierwszej pomocy we wstrząsie • wymienia zagrożenia związane z wystąpieniem wstrząsu 	<ul style="list-style-type: none"> – burza mózgów – praca z tekstem – rozwiązywanie problemu – drama – prezentacja z elementami ćwiczeń praktycznych – praca w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
15. Nagłe zachorowania	1	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć • udziela pomocy w sytuacji ataku choroby (zawał serca, astma, udar, cukrzyca, epilepsja) • prawidłowo wzywa pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym • opisuje objawy charakterystyczne dla wystąpienia ataku konkretnej choroby • wyjaśnia zasady postępowania w atakach chorób (zawał serca, astma, cukrzyca, epilepsja, udar) 	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja ilustrowana – praca z tekstem – drama – techniki kreatywne: rapowanie, rymowanki, kalambury, komiks – praca w grupach
16. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości	1	<ul style="list-style-type: none"> • refleksja uczniów nad stopniem opanowania umiejętności niezbędnych do ratowania życia 		<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja – praca indywidualna i w grupach
Dział II. Edukacja zdrowotna				
17. Zdrowie jako wartość dla człowieka	1	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym; omawia wpływ stresu na 	<ul style="list-style-type: none"> – burza mózgów – dyskusja ilustrowana – praca z tekstem

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
i zasób dla społeczeństwa		<ul style="list-style-type: none"> ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia opisuje konstruktywne i niekonstruktywne sposoby radzenia sobie z emocjami, w tym negatywnymi określa, gdzie w okolicy jego miejsca zamieszkania działają instytucje i organizacje świadczące leczenie, pomoc oraz wsparcie w przypadkach problemów zdrowia psychicznego, w szczególności świadczące usługi dla młodzieży dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie) wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne) oraz zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków wyjaśnia zagadnienia związane z właściwą i racjonalną aktywnością fizyczną; 	zdrowie <ul style="list-style-type: none"> opisuje podstawowe sygnały i objawy problemów ze zdrowiem psychicznym (stres fizyczny i emocjonalny, zaburzenia odżywiania, depresja kliniczna) odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie ma wpływu omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu analizuje tendencje związane z brakiem aktywności fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w Polsce wyjaśnia związki między aktywnością fizyczną, zwyczajami żywieniowymi i dobrostanem emocjonalnym wyjaśnia zagadnienia związane z właściwym, racjonalnym odżywianiem 	– praca w grupach – techniki kreatywne: drama, plakat, komiks, rymowanka, rapowanie, akrostych

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		uzasadnia jej znaczenie dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi <ul style="list-style-type: none"> • ocenia intensywność wysiłku fizycznego (np. na podstawie pomiaru częstości akcji serca w czasie i po wysiłku) • potrafi analizować wartość odżywczą produktów żywnościowych np. na podstawie informacji o ich składzie umieszczanych przez producenta na opakowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia znaczenie właściwego odżywiania się dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi • definiuje pojęcia „bulimia” i „anoreksja”; wyjaśnia następstwa tych chorób 	

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
18. Styl życia a zdrowie człowieka	1	wykonuje pomiar ciśnienia tętniczego krwi <ul style="list-style-type: none"> • ocenia korzyści kontroli czynników ryzyka miażdżycy w populacji • definiuje pojęcie wskaźnika masy ciała (BMI) i potrafi określić do czego służy • analizuje objawy różnych rodzajów uzależnień behawioralnych, w tym uzależnienia od komputera, internetu, hazardu • wymienia wiarygodne źródła informacji na temat tendencji i skutków dotyczących spożycia alkoholu, palenia tytoniu, zażywania dopalaczy i narkotyków przez młodzież w Polsce • wyjaśnia, jak można unikać picia alkoholu, palenia tytoniu, zażywania dopalaczy i narkotyków • podaje zasady odpowiedniego stosowania leków (produktów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych, takich jak: nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, zaburzenia gospodarki lipidowej, otyłość; definiuje pojęcie zespołu metabolicznego (nadciśnienie tętnicze, otyłość, cukrzyca, zaburzenia lipidowe) • opisuje tendencje związane z otyłością wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w Polsce • wyjaśnia, jakie przekonania dotyczące spożycia alkoholu, palenia tytoniu, zażywania dopalaczy i narkotyków przez młodzież mogą mieć wpływ na podejmowanie wymienionych zachowań • wymienia przepisy prawa dotyczące używania substancji psychoaktywnych i prowadzenia pojazdów 	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja – praca z podręcznikiem – plakat – metoda Ishikawy (diagram rybi szkielet) – ćwiczenia praktyczne – mapa myśli – praca w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		leczniczych) i suplementów diety <ul style="list-style-type: none"> • ustala, co sam może zrobić, aby stworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.) • wyjaśnia wpływ substancji psychoaktywnych na sprawność kierowcy 		
19. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości	1	<ul style="list-style-type: none"> • refleksja uczniów nad stopniem opanowania umiejętności tego działu 		– dyskusja – praca indywidualna i w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
Dział III. Sytuacje nadzwyczajnych zagrożeń				
20. Międzynarodowe prawo humanitarne	1	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje obiekty opatrzone międzynarodowymi znakami ochrony zabytków • wymienia i określa zakres działania wybranych stowarzyszeń i organizacji, takich jak Polski Czerwony Krzyż 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego oraz wymienia główne dokumenty ONZ regulujące funkcjonowanie obrony cywilnej w świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – burza mózgów – dyskusja kierowana – praca z podręcznikiem – reklama – plakat – logogryf – praca w grupach
21. Ochrona ludności i zwierząt	1	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje znaki substancji toksycznych na pojazdach i budowlach • wymienia materiały, które można wykorzystywać jako zastępcze środki ochrony dróg oddechowych i skóry • wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu lub rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi • wyjaśnia, na czym polegają zabiegi specjalne i sanitarne 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje znaków substancji toksycznych i miejsca ich ekspozycji • omawia wpływ środków promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę • wyjaśnia znaczenie pojęć: „odkazywanie”, „dezaktywacja”, „dezynfekcja”, „deratyzacja” 	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja kierowana – gwiazda pytań – logogryf – prezentacja projektu uczniowskiego – praca zespołowa nad problemem – praca w grupach
22. Służby ratownicze	1	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę i zasady funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia oraz charakteryzuje ochotnicze służby i podmioty 	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja kierowana – drama

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		Państwowego Ratownictwa Medycznego	ratownicze, takie jak: Ochotnicza Straż Pożarna, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	– reklama – logogryf – techniki kreatywne: rapowanie, komiks, rebus, kalambury – praca zespołowa nad problemem – praca w grupach
23. Ostrzeżenie i alarmowanie ludności o zagrożeniach	1	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje alarmów i sygnałów alarmowych charakteryzuje zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu wskazuje drogi ewakuacji w szkole potrafi zainstalować w telefonie komórkowym dostępny w miejscu swojego zamieszkania system ostrzegania o lokalnych zagrożeniach wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność wyznacza strefę bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje i rozpoznaje rodzaje alarmów oraz sygnałów alarmowych omawia zasady ewakuacji ludności i środków materiałowych rozdziela zagrożenia czasu pokoju i czasu wojny uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice 	– dyskusja – praca z tekstem – logogryf – plakat – techniki kreatywne: reklama, rapowanie, komiks, rebus, kalambury – praca w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
24. Zagrożenia naturalne, budowlane i komunikacyjne	1	<ul style="list-style-type: none"> opisuje obowiązki pieszego i kierowcy w zakresie zachowania się na drodze w momencie przejazdu karetki pogotowia lub innego pojazdu z włączonymi sygnałami uprzywilejowania rozpoznaje zagrożenia i ich źródła wyjaśnia zasady postępowania podczas pożaru, w przypadku wypadków komunikacyjnych, w czasie zagrożenia powodzią, w przypadku katastrofy budowlanej, wycieku gazu z instalacji w budynku mieszkalnym, odnalezienia niewypału lub niewybuchu, zagrożenia lawiną, intensywnej śnieżycy potrafi dobrać odpowiedni rodzaj środka gaśniczego w zależności od rodzaju pożaru (np. płonąca patelnia, płonący komputer) 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru lub innych klęsk żywiołowych wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu lub rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, w szkole i w najbliższej okolicy wymienia rodzaje i zasady użycia podręcznego sprzętu gaśniczego 	<ul style="list-style-type: none"> dyskusja praca z tekstem drama logogryf plakat praca w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
25. Zagrożenia związane z działalnością człowieka	1	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zasady zachowania się w przypadku zdarzeń terrorystycznych (np. w razie wtargnięcia uzbrojonej osoby do szkoły, centrum handlowego) • wyjaśnia znaczenie cyberprzemocy • omawia procedury postępowania w przypadku wystąpienia cyberprzemocy • wskazuje niewłaściwe zachowania dotyczące cyberprzemocy • opisuje właściwą reakcję w sytuacji wystąpienia cyberprzemocy • rozpoznaje znaki substancji toksycznych na pojazdach i budowlach 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie terroryzmu (w zakresie zagrożenia terrorystycznego) • wymienia przykłady skutków użycia środków biologicznych, chemicznych i wybuchowych • wymienia materiały, które można wykorzystywać jako zastępcze środki ochrony dróg oddechowych i skóry • podaje sposoby zabezpieczenia żywności i wody przed skażeniami • omawia wpływ środków promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę 	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja – praca z tekstem – logogryf – ulotka – praca w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
26. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości	1	<ul style="list-style-type: none"> refleksja uczniów nad stopniem opanowania umiejętności tego działu 		– dyskusja – praca indywidualna i w grupach
Dział IV. Bezpieczeństwo państwa				
27. System bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – podsystem operacyjny	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia zadania parlamentu, prezydenta, rady ministrów w dziedzinie obronności oraz elementy systemu obronnego państwa wymienia i opisuje elementy składowe systemu bezpieczeństwa, jego poszczególne instytucje, charakter związków między nimi wymienia i uzasadnia geopolityczne, 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje wyzwania dla bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego, kategoryzuje je, przypisuje właściwe znaczenie w kontekście bezpieczeństwa lokalnego oraz całego państwa wymienia nazwy formacji służb mundurowych (w tym obrony terytorialnej) zapewniających 	– burza mózgów – dyskusja – promyckowe uszeregowanie – praca z tekstem – plakat – reklama – logogryf – praca w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
		militarne i gospodarcze aspekty bezpieczeństwa państwa	bezpieczeństwo państwa oraz wyjaśnia zadania tych służb	
28. System bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – podsystem wsparcia	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i opisuje elementy składowe systemu bezpieczeństwa, jego poszczególne instytucje, charakter związków między nimi wymienia i określa zakres działania wybranych stowarzyszeń i organizacji, takich jak Liga Obrony Kraju, Związek Strzelecki „Strzelec” 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje wyzwania dla bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego, kategoryzuje je, przypisuje właściwe znaczenie w kontekście bezpieczeństwa lokalnego oraz całego państwa wymienia nazwy formacji służb mundurowych zapewniających bezpieczeństwo państwa oraz wyjaśnia zadania tych służb 	<ul style="list-style-type: none"> – burza mózgów – dyskusja – promyckowe uszeregowanie – praca z tekstem – plakat – reklama – logogryf – praca w grupach
29. Powinności obronne i kryzysowe władz, instytucji oraz obywateli	1	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia rolę świadczeń obywateli na rzecz obronności oraz zadań i kompetencji władz państwowych oraz samorządowych w tym zakresie orientuje się w podstawowych zasadach zarządzania kryzysowego i rozumie jego istotę 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady zarządzeń, jakie mogą wydać władze w związku z kryzysem wyjaśnia znaczenie pojęć „siatka bezpieczeństwa” i „infrastruktura krytyczna” dokonuje analizy wybranych zjawisk społecznych (stany nadzwyczajne) 	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusja – burza mózgów – praca z tekstem – plakat – rymowanka – komiks – kalambury

AUTORZY: Bogusława Breitkopf

Nr i temat lekcji	Liczba godzin	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
		podstawowe	ponadpodstawowe	
		Uczeń:		
			z wykorzystaniem właściwej terminologii	– praca zespołowa
30. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej	1	<ul style="list-style-type: none"> omawia zadania i struktury Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia podstawowe uzbrojenie i wyposażenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej omawia znaczenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej 	– dyskusja – praca z tekstem – plakat – reklama – rymowanka – komiks – kalambury – praca zespołowa
31. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości	1	<ul style="list-style-type: none"> refleksja uczniów nad stopniem opanowania umiejętności tego działu 		– dyskusja – praca indywidualna i w grupach

AUTORZY: Bogusława Breitkopf